

ИНТЕРВЈУ: СЛОБОДАН ШНАЈДЕР, ПИСАЦ

Нека нови четници и неоусташе схвате колико су блиски

Замислимо Југославију као велику тубу из које су народи, дакле људи који су за то дигли руке, напосто истиснути као нека паста. Тко ће сад вратити ту пасту у тубу

Аутор: Ана Оташевић | субота, 17.06.2017. у 22:00

(Фото РТВ/И. Михаљевић)

Слободан Шнајдер, хрватски драматург и писац, гост је фестивала Крокодил. У отвореном амфитеатру испред Музеја историје Југославије публика ће вечерас слушати одломке из његовог романа „Доба мједи” за који је добио најзначајније регионалне награде. У њега је уткао породичну причу, о оцу који је у СС јединицама послат за Галицију, где се, након рањавања и бега из СС-лазарета нашао у Црвеној армији и мајци која се борила на Сремском фронту.

– Георг Кемпф, како се он зове у роману, имао је пасју срећу: совјетски диверзанти и пољски партизани су га напосто купили. Да су га „купили” борци пољске Земаљске армије, сигурно би завршио у неком од стаљинских логора. Вера, како се она зове у роману, „одрадила” је Стару Градишку, то је мјесто које Перковић Томпсон зове кућом Максових месара, славећи при том Макса Лубурића.

Оно што је мене дубоко замислило, а након смрти тих двоје људи, јест чињеница да би се они морали узајамно поништити да су се, како пјева хрватски шлагер, раније срели (то иде овако: „Милено, генерација моја, да смо се раније срели...”). У контексту ваше повијести то вам је као онај дјед којега су, у виду униформе, десетљећима папали мољци на тавану, да би онда опет, као униформа, изашао на тргове. Крајње је вријеме да се нови четници и да велим ученије неоусташе нађу на заједничком дернеку и напосто схвате колико су блиски. У предвечерје потписа пакта Хитлер – Стаљин, Рибентроп је, након што је пратио параду Црвене армије, послао усхићени телеграм својему вођи: „Па они су као ми!”, каже за „Политику” писац Слободан Шнајдер.

Зашто вам је било важно да расветлите судбину својих родитеља кроз овај роман?

Написао сам роман можда зато што ми се чини да повијест, иако је матрица увијек иста, има много више од педесет нијанси сивог. Испитивао сам што покреће људска срца. Униформе су ствар војничке прагме и декора. Вриједно је испитивања оно што је испод униформи. Потпуно је запањујући увид да људи који живе у идентичним увјетима доносе супротне одлуке о томе иза које заставе ће стати. Велик дио њемачке радничке класе, против свих марксистичких увида, кренуо је за хагенкројцом. Усуђујем се ову мисао примијенити и на насилан распад државе: класа није кренула баш за хагенкројцом, то би било претјерано рећи, али је у првим тзв. слободним изборима масовно гласала против својих интереса. Сад је касно плакати за проливеним млијеком.

Након пада Берлинског зида чинило се да идеологије које су обележиле 20. век одлазе у прошлост. Убрзо се, међутим, показало да су се оне вратиле у новим околностима, на простору бивше Југославије, а потом и у читавој Европи. Да ли смо ми на овим просторима, који имамо искуство нацизма и неуспели експеримент са комунизмом, слабог памћења?

Ако је, како ви велите, експеримент био неуспјели покушај, драго ми је што у овоме што ми је још преостало на Земљи имам прилике уживати у политичком капитализму. Остао сам веома усхићен химнама у хрватском либералном тиску газди (Ивици) Тодорићу док је овај милошанин своје бикове и хеликоптерима надзирао рад својих кметова. Веома сам импресиониран чињеницом да ће Хрватска за неких десет година успјети досећи друштвени производ који је имала 1985, наполе у туризму који флорира. Дође ми да пјевам од среће на податак да је неколико десетина тисућа дјеце у школској доби гладно. Јучер сам прочитао да ће држава ускратити спасоносни лијек за седморо дјеце с карциномом јер је скуп.

Како гледате на тезе оних историчара који изједначају нацистичке и комунистичке злочине? Да ли се на исту раван може ставити Јасеновац и Блајбург?

Режим и лајем већ десетљећима, али тко сам ја? Јасеновац и Блајбург не могу се ставити на исту раван јер се не може успоредити четири године државног терора, дакле, плански проведеног и идеолошки наређеног геноцида, с махнутањем осветничке правде. Но осветничка правда је најгора од свих правди. За нас, који поштујемо традицију партизанског покрета, велик проблем је што нам је Блајбург затамњен и што починитељи масакара нису кажњени. О томе пак имате нешто у „Хрватском Фаусту”, том ваљда задњем табуу у нашем либералном поретку који напросто кипти свим могућим слободама (ту је додуше она главна да газда може надгледати и варати своје робове, а њихова се слобода састоји у томе да остану куш). Тај је тамни предмет жудње написан 1981. У њему имате предзадњу верзију Мефиста, усташког интенданта, задњи је Мефисто дакако комесар. Но испоставило се да његова ријеч није била задња. Предзадњи Мефисто пун је слутњи долазећег Блајбурга.

!! Једно од најопакијих искривљења повијесне истине налазим у тврдњама да се на Блајбургу догодило нешто иоути српске освете Хрватима. То је наине иошћуно на линији усташке пропаганде, како је описана управо у „Хрватском Фаусту”, да „Хрват не може бити комунист, јер као комунист он престаје бити Хрват”. И сам је Туђман под крај схватио да то не води никамо, па је почео говорити да је, статистички узев, с Титом отишло више Хрвата него припадника било којег другог народа.

Та слутња се и остварила...

У деведесетим је почео нов круг потискивања, па је чак и сам Јасеновац постао праоница усташког прљавог рубља. Једно од најопакијих искривљења повијесне истине налазим у тврдњама да се на Блајбургу догодило нешто попут српске освете Хрватима. То је наине потпуно на линији усташке пропаганде, како је описана управо у „Хрватском Фаусту”, да „Хрват не може бити комунист, јер као комунист он престаје бити Хрват”. И сам је Туђман под крај схватио да то не води никамо, па је почео говорити да је, статистички узев, с Титом отишло више Хрвата него припадника било којег другог народа.

Генерације интелектуалаца које су се критички односиле према југословенском друштву данас гледају на прошлост са извесном носталгијом...

На дјетињство и младост, како је писао стари Бацхофен, увијек пада нека лирска расвјета. Ви наравно не питате о томе. Југославија сигурно није заслужила тако страшну судбину. Али све је то накнадна памет. Хегел је научавао да су раздобља среће празни листови у повијести. Носталгија је, међутим, бесмислена, она је уз то одвећ пасивна и комотна. Замислимо Југославију као велику тубу из које су народи, дакле људи који су за то дигли руке, напросто истиснути као нека паста. Тко ће сад вратити ту пасту у тубу?

Политичке елите, с друге стране, одбацују југословенско наслеђе...

Омраза која прати све што би упућивало на некакву реституцију заједничке државе подсећа ме на изреку о братству и јединству: да га је требало чувати као зјеницу ока својега. Па зашто, дођавола, ако су наше националне елите иначе тако увјерене у исправност својих избора и поступака? Нигдје више на скептичном Западу нећете наћи такво богобојазно штовање државе као такве. Јербо уопће не постоји држава као таква. Постоје функционирајуће и нефункционирајуће државе. Ако је у једној држави седморо ситне дјеце осуђено на смрт јер нема новца за цитостатике будући да је све прече од тога – на примјер возни парк за неколико десетак поткожених гузоња то јест владиноваца и њихове послуге – онда живимо у нефункционирајућој држави. И због тога умиремо. Тачка.

Коментари 34

Коментар...

MilanS' пре око један сат

@G-đa Katarina Krstić: Teško da se može naći napisano toliko iracionalne mržnje u par rečenica prema ljudima koji drugačije misle, nego što to čini pomenuta g-đa. Poštovana gospođo, Vi imate pravo na drugačije viđenje protekli istorijski događaja, ali Vam to ne daje pravo na izliv mržnje i besa. Uzaludan je posao objasniti Vama doprinos komunista i naroda antifašističkoj borbi, za to se ne bi pozivao na istorijske dokumente. Uostalom, da su četnici bili borci kao partizani puno lakše bi dobili rat, posleđično i vlast. Ali, na svu sreću oni to nisu mogli i neće nikad. Možda niste znali da u holu zgrade UN u Njujorku dan danas, stoji fotografija Stjepana Filipovića - Steve Hrvata, komuniste koga Nemci vešaju javno u Valjevu 1941. Zašto nema Dražine ili Kalabičeve? Pametnom dosta!

Одговори | Препоручујем 1